

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za računalništvo
in informatiko

Nedeterminizem

15.marec 2014

Zgodovina

Michael Rabin

Dana Scott

(1959)

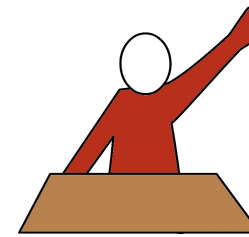
Kaj je nedeterminizem?

- Nedeterminizem vpeljemo kot razširitev končnih avtomatov
- Dovolimo lahko več prehodov iz istega stanja preko enakega simbola v različna stanja
- Kam točno skočimo je nedoločeno (**nedeterminirano**)
- Osnovnim avtomatom zato pravimo deterministični (DKA), razširitvi pa nedeterministični končni avtomati (NKA)

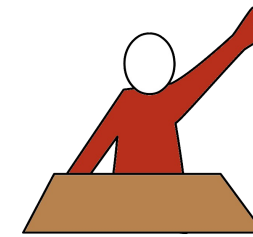
Zakaj?

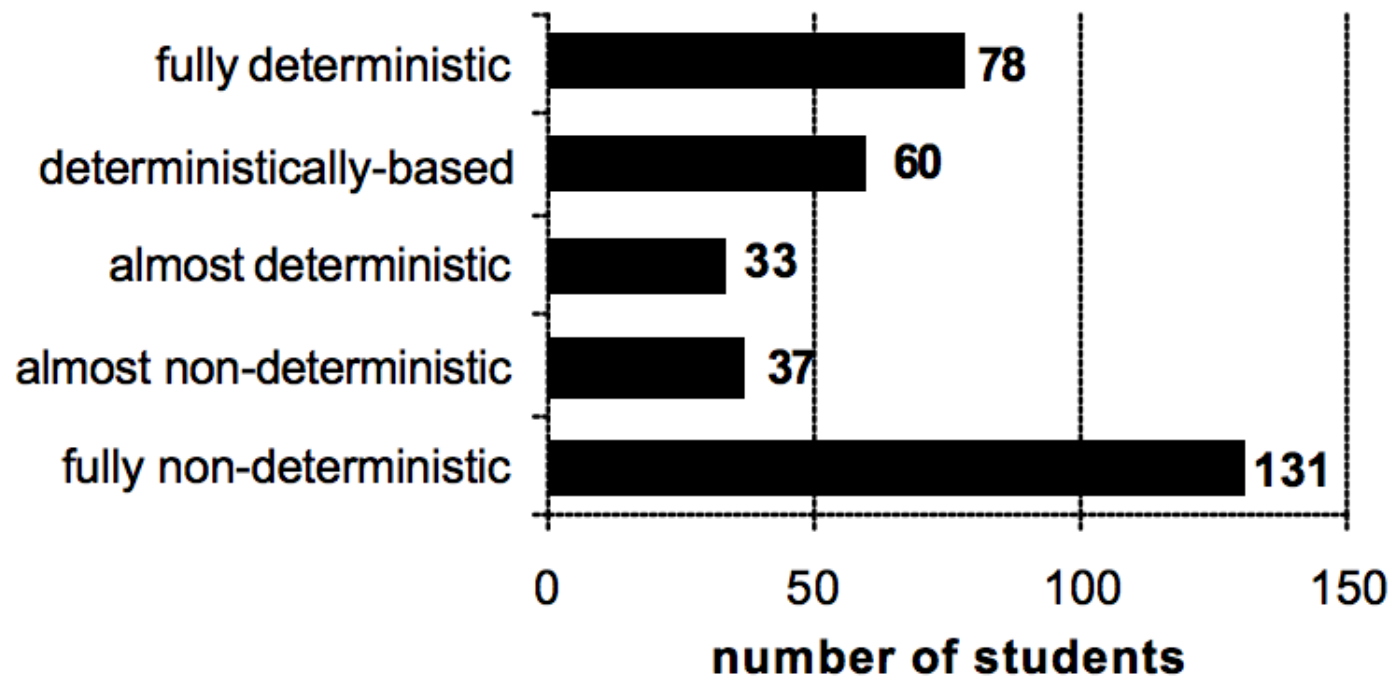
- Nedeterminizem ima izjemno pomembno vlogo v računalništvu
- Teoretična „igra“ - iskanje možnih razširitev nekega modela računanja
- Prvi prikaz dokazovanja enakosti dveh modelov računanja
- Za podajanje nekaterih jezikov je nedeterminizem bolj intuitiven kot determinizem

Intuitiven?

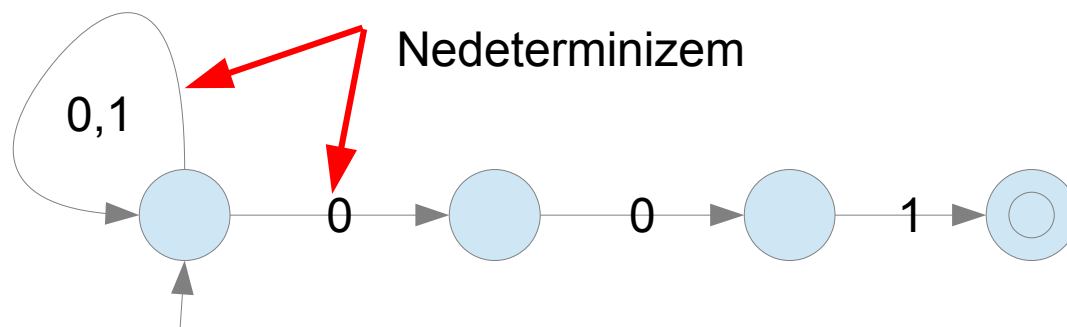
M. Armoni, J. Gal-Ezer: *Non-determinism in CS high-school curricula*,
ASEE/IEEE Frontiers in Education Conference, 2003

Primer 1

Zapišimo končni avtomat, ki sprejema vse nize, ki se končajo na 001

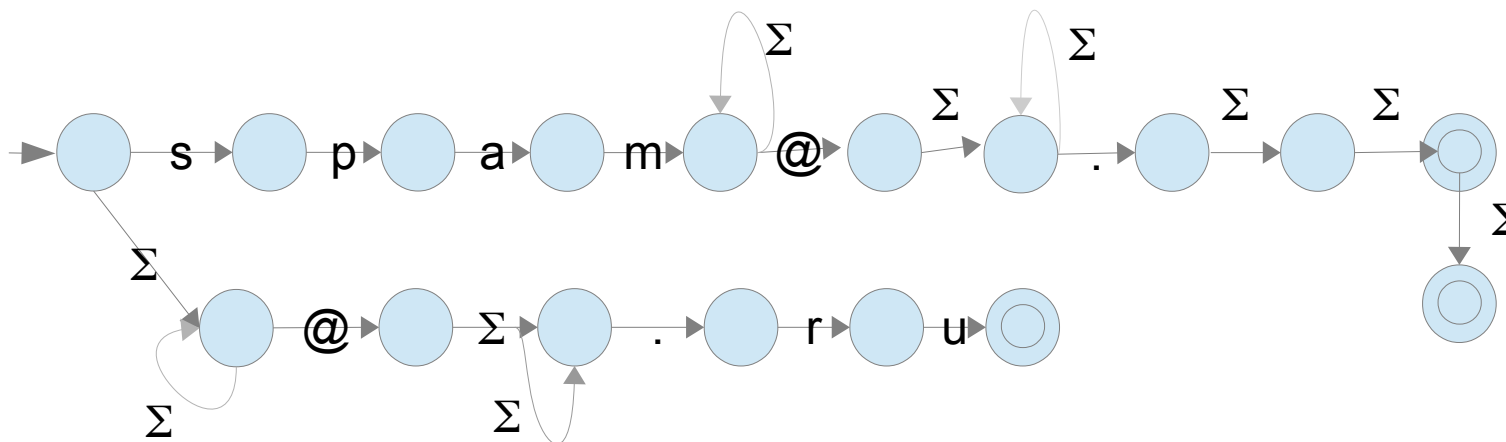

Primer 2

Detektirajmo elektronske naslove, ki so sumljivi in lahko predstavljajo neželjeno pošto. Dve zelo enostavni pravili:

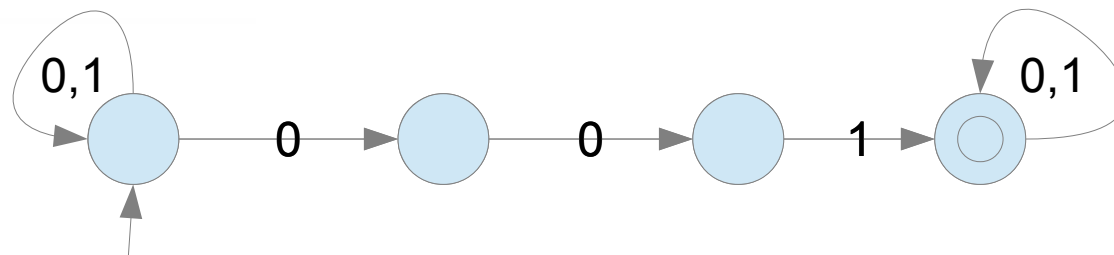
1. Elektronski naslov se začne na **spam**, ali
2. Elektronski naslov se konča na **.ru**

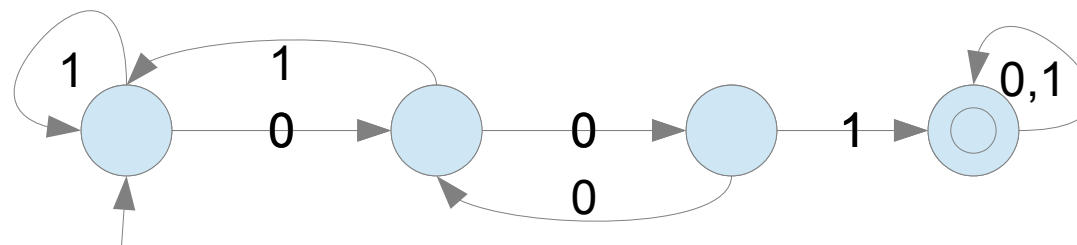

Primer 3

Zapišimo NKA, ki sprejema vse nize, ki **vsebujejo** 001

Deterministični?

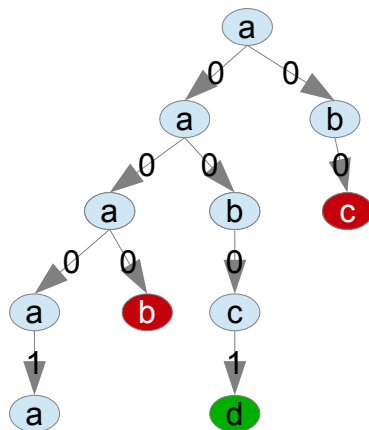
Primerjava z DKA

- Iz enega stanja lahko preko istega simbola pridemo v več različnih stanj – pri DKA samo eden
- Prehod preko nekega simbola je lahko tudi nedefiniran – ne potrebujemo slepega stanja kot pri DKA
- Kako besede sprejmemo?

Intuitivna interpretacija nedeterminizma I.

- Vzporedno izvajanje:
 - Vsakič, ko imamo več možnosti, hkrati preizkusimo vse
 - Vsako možnost prevzame en nov računalnik (procesor, jedro, ...)

Intuitivna interpretacija nedeterminizma II.

- Ugibanje:
 - Vsakič, ko imamo več možnost avtomat »ugane« pravo možnost
 - Če je beseda v jeziku, potem takšno zaporedje »ugibanj« obstaja – takemu zaporedju pravimo **certifikat**.
 - Če pa besede ni v jeziku, potem nobeno ugibanje ne pripelje do končnega stanja

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za računalništvo
in informatiko

Formalna definicija

15.marec 2014

Formalna definicija NKA

$$M = (Q, \Sigma, \delta, q_0, F)$$

Q

Množica stanj

Σ

Abeceda

$\delta: Q \times \Sigma \rightarrow 2^Q$

Funkcija prehodov, ki slika v poljubno podmnožico Q

$q_0 \in Q$

Začetno stanje

$F \subseteq Q$

Množica končnih stanj

*Jezik nedeterminističnega avtomata I.

Razširimo funkcijo prehodov, da slika neko stanje in **besedo w** v novo stanje

$$\hat{\delta}(q, w): Q \times \Sigma^* \rightarrow 2^Q$$

Najprej preslikamo začetek besede **v** (dobimo množico možnih stanj), nato pa iz vsakega stanja poskusimo priti še po simbolu **a**

$$\hat{\delta}(q, va) = \bigcup_{p \in \hat{\delta}(q, w)} \delta(p, a)$$

*Jezik nedeterminističnega avtomata II.

Jezik nedeterminističnega avtomata so vse besede w , za katere velja:

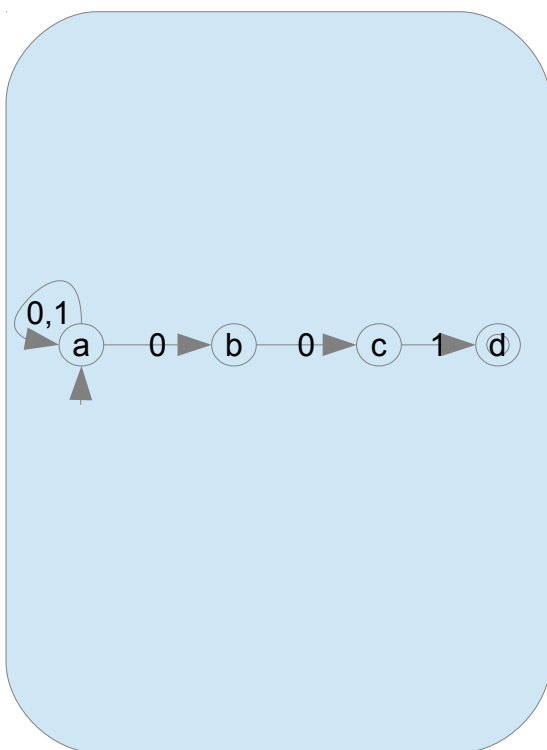
$$\hat{\delta}(q, w) \cap F \neq \emptyset$$

Neformalno: vse besede preko katerih lahko pridem vsaj do enega končnega stanja.

Podajanje avtomatov

Diagram prehodov

Spisek prehodov

$$\delta(a, 0) = \{a, b\}$$

$$\delta(a, 1) = a$$

$$\delta(b, 0) = c$$

$$\delta(c, 0) = a$$

Tabelarično

	0	1
a	a,b	a
b	c	/
c	/	d
d	/	/

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za računalništvo
in informatiko

Simulacija

15.marec 2014

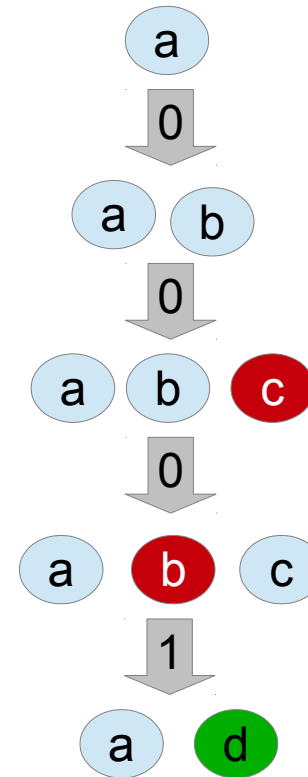
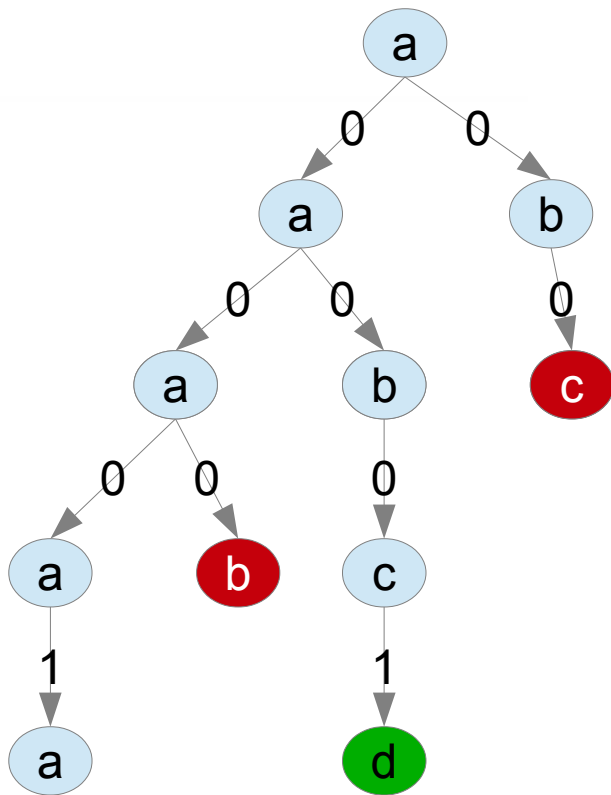

Simulacija NKA

- Nedeterminizem ni fizikalno možen model računanja - takega ugibanja ne znamo narediti, poljubnega paralelizma pa tudi ne moremo narediti
- Lahko pa ga (učinkovito?) simuliramo, kar bomo pokazali tako, da bomo tak simulator zapisali
- Razširili bomo program, ki ste ga napisali prejšnji teden

Ideja simulacije

Nekatere `python` opombe

- Delali bomo z množicami, ki so dobro podprte v `pythonu`
- Ustvarjanje množice: `set([1, 2, 3])`
- Unija dveh množic:
 - `set([1, 2, 3]) | set(3, 4, 5)`
- Presek dveh množic:
 - `set([1, 2, 3]) & set(3, 4, 5)`